

Maatregelen tegen pikkerij/ kannibalisme

Hr. A. Bijl
DLV-team, Pluimveehouderij

In september 1996 is het Ingrepenbesluit van de “Gezondheids- en Welzijnswet voor Dieren” in werking getreden. Daarin is bepaald dat men op termijn geen kippen meer mag houden waarvan de snavel gekapt is. Voor (vanaf dat moment) nieuw gebouwde of aanmerkelijk gerenoveerde stallen geldt dit verbod vanaf 1 september 2001, voor andere stallen geldt de datum van 1 september 2011.

De ingreep is in de tekst van het besluit omschreven als “het verkorten van de onder- en/of bovensnavel”. Ook varianten als “licht kappen” of “snavel branden” vallen hier dus onder. Voor de pluimveehouderij betekent dat vooral dat de leghennen-, de kalkoenen- en de eendenhouderij en de vermeerderingssector op zoek moeten naar mogelijkheden om dieren te houden waarvan de snavels niet behandeld zijn.

Aandacht voor de problematiek

In 1997 is een werkgroep geformeerd van vertegenwoordigers van overheid, bedrijfsleven (NOP en PPE), onderzoek en voorlichting om knelpunten bij de invoering van de bepalingen van het Ingrepenbesluit op te lossen. Daarbij wordt ook aandacht besteed aan het houden van niet gekapte hennen en hanen. Om een eerste indruk te krijgen van de problematiek en de mogelijke oplossingsrichtingen is door DLV in 1997 een inventarisatie uitgevoerd. Daarbij werd gezocht naar bedrijven die in de afgelopen jaren de ingrepen al achterwege lieten en welke managementmaatregelen de pluimveehouders namen om de dieren zonder ingreep te houden. Ook heeft DLV in 1997 bij een aantal studiegroepen een "Groepsdiscussie over Huisvesting en Verzorging" gehouden, waarbij deze welzijnsregelgeving en haar knelpunten naar voren kwamen.

Ervaringen tot nu toe

In de legkippenhouderij zijn bedrijven die het inkorten van de snavel van de dieren achterwege laten. De eerste groep die dit toepaste bestaat uit de producenten van biologische eieren. Zij zijn verplicht ongekapte dieren te houden. Dit verbod op snavelkappen is opgenomen in de SKAL-richtlijnen en is de laatste jaren niet onbesproken gebleven. De motivatie om dit verbod te handhaven is vooral gebaseerd op de praktijk. Een aantal bedrijven houdt namelijk al jaren ongekapte dieren zonder problemen. Daarnaast bestaat de verplichting dieren uitloop tijdens de opfok te geven, waardoor ook het optreden van kannibalisme zou verminderen. Bij de “meer traditionele” legkiphouderijen bleek dat vooral bij de batterijhuisvesting behoorlijk wat bedrijven “experimenteren” met ongekapte of “licht” gekapte dieren. Zowel in de scharrelkippenhouderij (met of zonder uitloop) als in de volièresector is niet naar voren gekomen dat daar gezocht wordt naar mogelijkheden om opgekapte hennen te houden.

Uitgangspunten

Welke uitgangspunten moet men nemen in het onderzoek naar managementmaatregel en die het inkorten van de onder- en/ of bovensnavel overbodig maken?

A In de geschiedenis van de pluimveehouderij is een behoorlijke lijst ontstaan van maatregelen die een beginnende pikkerij moeten corrigeren en de eventuele schade ervan moeten beperken.

Daarbij zijn de lichtkleur en de lichtintensiteit de meest in het oog springende maatregelen: door de hokken vrijwel donker te maken of de lichtbronnen een rode kleur te laten verspreiden wordt de mate van het elkaar beschadigen teruggedrongen.

Het verwijderen van de beschadigde dieren uit de koppel heeft tot gevolg dat de verleiding om wonden nog meer te beschadigen niet meer bestaat; kippen die door bloed gestimuleerd worden om te pikken zullen dan minder gaan pikken; de echte agressieve kippen zullen echter nieuwe slachtoffers zoeken.

B Om te voorkomen dat (ernstige) pikkerij en kannibalisme ontstaat zullen andere maatregelen genomen moeten worden, zoals:

- Beschikbaarheid van een minder agressief dier

Door in de fokkerij te selecteren op kenmerken die rustiger dieren tot gevolg hebben, is de kans op agressief gedrag ten opzichte van elkaar kleiner.

- Stelselmatig verlagen van de lichtintensiteit

In batterijstallen lijkt dit bijna de enige mogelijkheid om iets aan voorzorg te doen. Ook het instellen van een lichtschema zou (ook in gevallen van beginnende pikkerij) een effect kunnen hebben.

- Verhogen of verlagen van de bezettingsdichtheid

Vooral bij grondhuisvesting vluchten dieren voor hun agressieve soortgenoten om niet beschadigd te raken; wanneer veel kippen tussen de agressor en het vluchtende dier staan, zal de agressor het slachtoffer minder gemakkelijk terugvinden.

- Een dikke laag droog strooisel in combinatie met een behoorlijke hoeveelheid hardvoer op en in dat strooisel.